רבי מאיר היא *דתניא היה רבי מאיר אומר מה ת"ל °על פיהם יהיה כל ריב וכל נגע וכי מה ענין ריבים אצל נגעים *מקיש ריבים לנגעים מה נגעים *ביום דכתיב °וביום הראות בו אף ריבים ביום ומה נגעים שלא בסומא דכתיב °לכל מראה עיני הכהן אף ריבים שלא בסומא ומקיש נגעים לריבים מה ריבים שלא בקרובים אף נגעים שלא בקרובים אי מה ריבים בשלשה אף נגעים בשלשה ודין הוא ממונו בשלשה גופו לא כ"ש ת"ל °והובא אל אהרן הכהן או אל אחד מבניו הכהנים הא למדת שאפילו כהן אחד רואה את הנגעים *ההוא סמיא דהוה בשבבותיה דרבי יוחנן דהוה *קדיין דינא ולא קאמר ליה ולא מידי היכי עביד הכי *והאמר רבי יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן כל הכשר לדון כשר להעיד ויש כשר להעיד ואין כשר לדון ואמרינן לאתויי מאי ואמר רבי יוחנן לאתויי סומא באחת מעיניו רבי יוחנן סתמא אחרינא אשכח דתנן *דיני ממונות דנין ביום וגומרין בלילה ומאי אולמיה דהאי סתמא מהאי סתמא איבעית אימא סתמא דרבים עדיף ואיבעית אימא משום דקתני לה גבי הלכתא דדיני: **מתני'** כל שחייב במעשרות מטמא טומאת אוכלין ויש שמטמא טומאת אוכלין ואינו חייב במעשרות: **גמ'** לאתויי מאי לאתויי בשר ודגים וביצים: **מתני'** כל שחייב בפאה חייב במעשרות ויש שחייב במעשרות ואינו חייב בפאה: **גמ'** לאתויי מאי לאתויי תאנה וירק שאינו חייב בפאה דתנן *כלל אמרו בפאה כל שהוא אוכל ונשמר וגידולו מן הארץ ולקיטתו כאחד ומכניסו לקיום חייב בפאה אוכל למעוטי ספיחי סטים וקוצה ונשמר למעוטי הפקר וגידולו מן הארץ למעוטי כמהים ופטריות ולקיטתו כאחד למעוטי תאנה ומכניסו לקיום למעוטי ירק ואילו גבי מעשר *תנן כל שהוא אוכל ונשמר וגידולו מן הארץ חייב במעשרות ואילו לקיטתו כאחד ומכניסו לקיום לא קתני (א) אם היו בהם שומים ובצלין חייבין *דתנן *מלבנות בצלים שבין הירק ר' יוסי אומר פאה מכל אחת ואחת וחכ"א °מאחת על הכל אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן עולשין שורען מתחלה לבהמה ונמלך עליהן לאדם

צריכות

רש"י

רבי מאיר היא. דפסיל סומא באחת מעיניו לדון: שלא בסומין. אפילו סומא באחת מעיניו: דכתיב לכל מראה עיני הכהן. עד דאיכא כולו מראה: ומה ריבים שלא בקרובים. דנפקא לן מלא יומתו אבות על בנים (דברים כד) אף נגעים אין כהן רואה נגע קרובו: וגומרין בלילה. אלמא לא מקשינן ריבים לנגעים דכתיב וביום הראות בו בשר וכי היכי דלענין לילה לא מקיש לענין סומא נמי לא מקיש: סתמא דרבים עדיף. הא דלעיל אוקימנא כר"מ יחיד הוא: דקתני לה גבי הלכתא דדיני. בסנהדרין דקא מיירי כולי מסכתא בדינין הילכך עיקר היא אבל הכא לא תנן לה הכא גבי נדה אלא אגב גררא דנקט כולא נו: **מתני'** כל שחייב במעשרות מטמא טומאת אוכלין. דאין לך חייב במעשר אלא אוכל: **גמ'** בפאה כתיב (ויקרא יט) ובקוצרכם את קציר וגו' דומיא דקציר דמכניסן לקיום ואיכא כל הני: מכניסו לקיום. שאדם יכול לאוצרו: למעוטי ספיחי סטים וקוצה. דאין אוכל אלא מין צבע: סטים. קרו"ג: קוצה. גויטר"א. ולא ידענא אמאי נקט ספיחים וכמדומה לי שהראשונים ראויים לאכילה: תאנה. אינה (ג)מבשלת כאחד: ואילו לקיטתו כאחד. דממעט תאנה ומכניסו לקיום דממעט ירק: לא קתני. אלמא תאנה וירק חייבין במעשר מדרבנן דמדאורייתא לא מיחייב אלא דגן ותירוש ויצהר: שומים ובצלים. מכניסן לקיום לפיכך חייבים בפאה: מלבנות. שורות: מכל אחד ואחד. דירק הזורע בין שורה לשורה מפסיק להו: עולשין. עשב ושמו קרישפל"א:

תוספות

כל הכשר לדון כשר להעיד. וא"ת והרי אשה דכשרה לדון כדכתיב בדבורה והיא שופטה את ישראל בעת ההיא ובגמלא פ"ק דב"ק (דף טו.) דרשינן אשר תשים לפניהם השוה הכתוב אשה לאיש לכל עונשין שבתורה וכי תימא דהאי קרא מיירי בנדונין מיירי נמי בדיינין כדדרשינן במגילה (גיטין פח:) לפניהם ולא לפני עובדי כוכבים ואשה פסולה להעיד כדאמר בפרק שבועת העדות (שבועות דף ל.) וי"ל דה"ק כל איש הכשר לדון כשר להעיד א"נ נמי הני דבעינן הני אשה בכלל מ"מ בדיינים אין אשה בכלל ודבורה היתה דנה ע"פ הדיבור א"נ נמי לא היתה דנה אלא מלמדת להם הדינים ובירושלמי פוסל אשה לדון *אית דילפי מועמדו שני אנשים (ג) שני מעל פי שנים עדים ואית דילפי מישלחו שני אנשים במתניה*):

ורבי מאיר היא. וא"ת לימא קאמר לאתויי סומא ופליג אמתניתין דסתמא דסנהדרין (דף לג.) לימא לאתויי אהב ושונא דכשרין להעיד ופסולין לדון כדאמר בפרק זה בורר (שם כט:) לרבנן דרבי יהודה וי"ל דלא פסיקא ליה שהרי לכל העולם כשרין א"נ מתניתין נמי לא מיתוקמא כרבנן דהא קתני כל הכשר לדון כשר להעיד והרי סומא בשתי עיניו לרבנן דכשר לדון והא לא מקשינן ריבים לנגעים ואינו להעיד פסול מאחר ראה ואפילו במה שראה קודם שנסתמא פסול להעיד כדאמר בית טהלין (ב"ב קכח.) היה יודע לו עדות קודם שנסתמא ונסתמא פסול וא"ת בפרק חזקת הבתים (שם דף מג.) דפריך וליסלק כי תרי מינייהו ולידייני הא כפ' יש נוחלין שהבאתי פוסל תחלתו בפסול וסופו בכשרות וכי סומא לדון כשר טפי והתנן. כל הכשר לדון כשר להעיד וי"ל דמתניתין מיירי בלהבא כל הכשר לדון להבא כשר להעיד מה שיראה מכאן ולהבא*:

כל שחייב במעשר מטמא טומאת אוכלין. וא"ת הא אמרינן בפ"ק דחולין (דף ו.) אינו חושש לשאור ותבלין שבה לא משום מעשר ולא משום שביעית משמע דמעשר נוהג בתבלין וא"כ מטמא טומאת אוכלין ובפרק העור והרוטב (שם דף קיז:) תנן והקיפה מצטרפת לטומאת אוכלין ומפרש בגמרא (שם דף קכ.) מאי קיפה תבלין אלמא אין להם טומאת אוכלין אלא ע"י צירוף וי"ל דאיכא ב' מיני תבלין דהנהו דאין ראויין אלא לטעמא לא מטמו טומאת אוכלין ואין חייבין במעשר אבל תבלין דראויין נמי בפני עצמן ועבידין נמי לטעמא כגון שומים ובצלים חייבין במעשר ומטמאים טומאת אוכלין א"נ נמי ההיא דפ"ק דחולין (דף ו.) לגרדין קתני ולא קאי מעשר אתבלין אלא אשאור גרידא ושביעית קאי אף אתבלין דאף במאכל בהמה נוהגת כדתנן במס' שביעית עוד הקשה הרב ר"ש מסוי"ל דלקמן (דף נא:) אמרינן דכמון וגמרו דאין פלפלין מטמאין טומאת אוכלין ובפ' בכל מערבין (עירובין כח:) אמר זרע הגרגיר למאי חזי וקאמר שכן ראשונים שלא היה להם פלפלין היו שוחקין אותו ומטבילין בו את הגלי וכ"ש דפלפלין מתעשרין מהאי טעמא וי"ל דזרע גרגיר כי שוחקין אותו להטביל בו חזי אף בעינו אלא דאין רגילות לשוחקן כדי לאוכלן בלא טיבול לפי שע"י טיבול עדיף טפי אבל פלפלין לאחר שנשחקו לא חזו בעינייהו אלא ע"י טיבול*: **ספיחי** סטים. פי' בקונטרס דדוקא נקט ספיחים אבל תחלתן ראויין לאכילה או נמי ספיחים ראויין יותר וס"ד דחייב בפאה קמ"ל:

וגידולו מן הארץ למעוטי כמהין ופטריות. בפרק כיצד מברכין (ברכות דף מ:) פריך והא *תנן אם אמר כל גידולי קרקע עלי קונם אסור בכמהים ופטריות ומשני מירבא רבו מארעא מינק לא ינקי מארעא והא כל דבר שאין גידולו מן הארץ קתני תני *וכל דבר שאין יונק מן הארץ א"כ נמי במשנתין צריך למיתני יונק מן הארץ: **למעוטי** תאנה. תימה מאי שנא דתאנה וירק חייבין במעשר ופטורים מן הפאה דמן התורה אין נוהג פאה ומעשר אלא בדגן תירוש ויצהר בלבד ומאי שנא דחייבו חכמים טפי במעשר מבפאה ואומר ר"ת משום דתאנה אין לקיטתה כאחד הלכך לא גזרו חכמים פאה בה שלא ילפו עניים מתי יגמור בעל הבית לקיטתו ויפסידו יותר במקום אחר ממה שירויחו בפאה זאת וירק נמי אין הפאה חשובה ולויגה שוה כ"א מעט ואם ימתינו אחריה עד הערב יפסידו יותר: **שורען** מתחלה לבהמה. משמע דסתמא לאדם קיימי או לתרוייהו ואפ"ה כי זרען לבהמה פקע שם אוכל מינייהו (ד) אף על גב דאמר (כריתות דף*) כל המיוחד לאוכל אדם טמא עד שיפסל מלאכול לכלב דכיון שזרען לבהמה אין עליה שם אוכל ולא היה *שני גידולים מעולם לאדם והא דאמר בהעור והרוטב (חולין קכח.) עולשין שלקטן והדיחם לבהמה ונמלך עליהן לאדם צריכות הכשר שני קשה כיון דסתמן לאדם משום דהדיחן לבהמה לא פקעי מינייהו שם אוכל (ה) שיפסל מלאכול לכלב ואמאי לא הוכשרו וי"ל דמיירי שהיו מתחילה מיוחדים לבהמה או נמי שמא אין הכשר מועיל אף באוכל אדם או אי הכשר לצורך בהמה:

מתשבת

תוספי הרא"ש

ר"מ היא. תימה אמאי קאמר לאתויי סומא ופליגא אסתם מתניתין דסנהדרין לימא לאתויי אוהב ושונא דכשרין להעיד ואין כשרין לדון לר' יהודה כדאיתא בפ' זה בורר וי"ל דלא פסיקא ליה משום דלשאר אנשים כשרין לדון א"נ ע"כ מתניתין לא מיתוקמא כרבנן דהא קתני כל הכשר לדון כשר להעיד והרי סומא בשתי עיניו דכשר לדון דלא מקשינן ריבים לנגעים והוא סומא דהוה בשיבבותיה דר' יוחנן מסתמא סומא בשתי עיניו הוה ופסול להעיד דאי ראה כתיב ואפי' במה שראה קודם שנסתמא פסול להעיד כדאמרינן ב"ש נחלין היה יודע עדות קודם שנסתמא פסול: **כל** שחייב במעשר מטמא טומאת אוכלין. קשה מהא דאמרינן (ב"ש נחלין)[בפ"ק דחולין] אינו חושש לשאור ולתבלין שבה משום מעשר ומשום שביעית. ובפ' העור והרוטב תנן הקיפה מצטרפת לטמא טומאת אוכלין וקאמר בגמרא מאי קיפה תבלין אלמא תבלין אין בו טומאת אוכלין אלא על ידי צירוף אע"ג דחייב במעשר וי"ל דיש מיני תבלין שאינן ראויין אלא לטעמא והני לית להו טומאה ולא מחייבי במעשר. ויש מיני תבלין שראויין בפני עצמן והם עבידי לטעמא כגון שומים ובצלים ואותם יש להם [טומאה] וגם חייבין במעשר. א"נ הך דקיפה שאני שכבר נתן טעם בקדירה כדאמרינן גבי שבת משנתן טעם בקדירה אינו מטמא טומאת אוכלין א"נ משום מעשר דקאמר (ב"ש נחלין)[בחולין] לא קאי אתבלין אלא אשאור אבל שביעית קאי אף אתבלין דהוא במאכל בהמה נמי נוהגא שביעית: ספיחי סטים. פרש"י דוקא נקט ספיחין אבל תחלתן ראוי לאכילה. ונ"ל דספיחין ראויין יותר ונר"א דליחייבו בפאה: גידולו מן הארץ למעוטי כמהין ופטריות. בפ' כיצד מברכין ובפרק הנודר מן הירק פריך והתנן אם אמר גידולי קרקע עלי אסור בכמהין ופטריות. ומשני מירבא רבו מארעא מינק לא ינקי מארעא. והא דבר שאין גידולו מן הארץ קתני תני על דבר שאינו יונק מן הארץ. ובמשנתינו נמי צריך למיתני יונק מן הארץ למעוטי כמהין ופטריות: למעוטי תאנה. פרש"י מטעמא דתאנה וירק פטורין מן הפאה וחייבין במעשר משום דבספרי מרבינן מן התורה כל מילי בפאה בר מתאנה וירק ובשביל דגני תרתי לא רצו חכמים לגזור אבל במעשר לא מיחייב אלא [כדתנן תירוש ויצהר] וגזרו על כל שאר דברים. וקשה לר"ת דהכי נמי דריש בספרי מקרא חיוב מעשר בכל מילי אע"ג דפשיטא דמעשר פירות מדרבנן. אלא הנך דרשות אסמכתא בעלמא נינהו גבי מעשר [וגם] גבי פאה דפאה נמי לא מצינו אלא (א) בכרם וזית וכן כל הנך דתנן בפ' ביצה אין שלין באלין משום שבות כו' וכן דריש בספרי משבתון שבות אלא כל הנך דרשות דספרי אסמכתות בעלמא נינהו ותו דמדרבנן נמי (בו') ב) אילנות אין חייבין בפאה אלא ה' מיני אילנות דחשיב במס' פאה האוג והחרובין כו'. והא דקאמר למעוטי תאנה לאו דוקא אלא כל תאנה ידדמי ליה. ואומר ר"ת דחייבו מטעמא דלא תקינו פאה בדבר שאין לקיטתו כאחד משום הפסד עניים שהיו מצפין בכל יום מתי יגמור לקיטתו ומתבשלין ובירק נמי דאין מכניסו לקיום יש ריוח מועט לעניים שממתינין עד הערב ומפסידין במקום אחר: שורען מתחלה לבהמה משמע דסתמא לאדם קאי או לתרווייהו ואע"ג כי זרען לבהמה פקע שם אוכל מינייהו ואע"ג דאמרינן כל המיוחד לאכול אדם מטמא עד שיפסל מלאכול לכלב כיון דתני גידולן לא הוו משלם לאדם והוא זרען לבהמה ליכא עלייהו שם אוכל:

א) גרסא דנ"ל אלא בהמלה ובכרם וזית וכן כל סק דהקן וכו'. ב) נ"ל בכל האילנות אין חייבין וכו'.

נר מצוה

[שייך לעיל דף מט:]

יב א מיי' פ"ט מהל' טומאת אוכלין הל"ב:

יג ב מיי' פ"ב מהל' סנהדרין הל"ג ופ"ט מהל' עדות הל"א סמג עשין צז טוש"ע ח"מ סי' ז סעיף ג:

יד ג מיי' פ"א מהל' טומאת אוכלין הל"א [והלכה כג]:

טו ד מיי' פ"ב מהל' סנהדרין הל"ג סמג עשין צז טוש"ע ח"מ סי' ה סעיף ב:

טז ה מיי' פ"ב מהל' מעשר הל"ב סמג עשין קלה:

יז ו מיי' פ"ב מהל' טומאת אוכלין הל"א:

יח ז מיי' פ"ב מהל' מתנות עניים הל"א:

יט ח מיי' פ"ג מהל' תרומות הל"א:

כ ט מיי' פ"ג מהל' מתנות עניים הל"ג:

לעזי רש"י

קרו"ג. כרכום (קרוקוס).

גויטר"א [גישדר"א]. איסטיס, סטסל (צמח, שממנו מפיקים צבע).

קרישפל"א. עולש.

גליון הש"ס

גמ' דתנן מלבנות בצלים. כל דלא מייתי ממאכל' כלום אלא זה כמתק בצלים עיין בר"ש שם:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואם היו בהם: (ב) רש"י ד"ה תאנה אינה מתבשלת כאחד: (ג) תוס' ד"ה כל הכשר וכו' מועמדו שני אנשים שני מעל פי: (ד) ד"ה שורען וכו' ואע"ג דאמרינן כל וכו': (ה) בא"ד לאוכל עד שיפסלו מלאכול:

מוסף רש"י הלכה כסתם משנה. כי הוא סידר המשנה וכשראה דברי חכם וישרו בעיניו שנאן סתם ולא הזכיר שם אומרו עליהן, כדי שלא יהו שנויה מפי יחיד ונראין כאילו נשנו מפי המרובים ויעשו כמותן (ביצה ב:). לאתויי סומא באחת מעיניו. ור"מ היא דמקיש ריבים לנגעים (סנהדרין לד:). סתמא אחרינא אשכח. דמכשר סומין (שם). דנין ביום. משא ומתן של דין (שם לב.). וגומרין בלילה. פסק דין (שם) חומרא דסומא (שם לד:). סתמא דרבים עדיף. דהאי ר"מ היא, וכיון [illegible] (שם). (ההמשך לעיל דף מח ע"א למטה)